

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการสอนด้านการรู้งใจ และด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และเพื่อศึกษาว่าครูที่มีภูมิลำเนาแตกต่างกันจะมีความพึงพอใจในงาน ทักษะติดต่อวิชาชีพครู บุคลิกภาพ พฤติกรรมการสอนด้านการรู้งใจและด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนแตกต่างกัน ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 381 คน แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิเคราะห์มีทั้งที่สนับสนุนและไม่สนับสนุนสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังนี้

1. พฤติกรรมการสอนด้านการรู้งใจ

ผลการวิจัยพบว่า สนับสนุนสมมติฐานเพียงบางส่วนคือ มีปัจจัยที่สามารถทำนายพฤติกรรมการสอนด้านการรู้งใจเพียง 6 ตัว คือทัศนคติต่อวิชาชีพครูโดยรวม บุคลิกภาพด้านเก็บตัว ความพึงพอใจในงานด้านโอกาสในการก้าวหน้า บุคลิกภาพด้านมั่นคงทางอารมณ์ ความพึงพอใจในงานด้านรายได้และสวัสดิการ และความพึงพอใจในงานด้านผู้ร่วมงาน โดยบุคลิกภาพด้านมั่นคงทางอารมณ์ และความพึงพอใจในงานด้านรายได้และสวัสดิการ มีน้ำหนักการทำนายทางด้านลบต่อพฤติกรรมการสอนด้านการรู้งใจ ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่าครูที่มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู มีบุคลิกลักษณะที่สามารถควบคุมตนเองได้ดี มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยในชีวิต ยึดถือมาตรฐานและจรรยาบรรณของสังคม ขอบอ่านและค้นคว้า และมีความพึงพอใจในงาน เห็นโอกาสในการก้าวหน้าของตนเอง ทำงานด้วยความรู้สึกพึงพอใจต่องานและผู้ร่วมงาน ย่อมมีพฤติกรรมการสอนที่ดีและมีประสิทธิภาพ (Heneman III, and other, 1989; Walker, 1974; Lipka, and Sgood, 1979; สมคิด ไชยยันบุตร, 2510) ครูที่มีลักษณะดังกล่าวย่อมต้องการให้การเรียนการสอนของตนดำเนินไปได้อย่างดี และนักเรียนประสบผลสำเร็จในการเรียน ครูจึงมีการสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนเพื่อให้การเรียนการสอนเป็นไปตามความตั้งใจของตน ดังนั้นครูที่มีลักษณะดังกล่าวจึงเป็นครูที่มีพฤติกรรมการสอนด้านการรู้งใจตามสมมติฐาน

ส่วนบุคลิกภาพด้านมั่นคงทางอารมณ์ และความพึงพอใจในการทำงานด้านรายได้และสวัสดิการ มีน้ำหนักการทำนายทางด้านลบต่อพฤติกรรมการสอนด้านการรู้งใจนั้น ผลของบุคลิกภาพด้านมั่นคงทางอารมณ์นั้นสอดคล้องกับผลการวิจัยของไอเซนคค์และคูกสัน (Eysenck, and Cookson, 1969) ที่พบว่านักเรียนหญิงที่มีลักษณะแสดงตัวสูงและมีความหวั่นไหวทางอารมณ์ จะทำงานด้านการเรียนได้ดี สำหรับในกลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้ก็พบว่าครูส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงเช่นกัน ผู้วิจัยจึงมีความเห็น

ว่า เนื่องจากบุคลิกภาพด้านมั่นคงทางอารมณ์นั้นแสดงให้เห็นว่า ครูมีลักษณะยอมตาม มีอารมณ์เยือกเย็นและสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้ดี ซึ่งลักษณะดังกล่าวหากมีมากเกินไปในบางครั้งก็อาจทำให้ครูเกิดความเมินเฉย และเฉื่อยชาในการสอน ทำการสอนไปตามหน้าที่ของตนเองเท่านั้น และการที่ครูมีความพึงพอใจในรายได้และสวัสดิการที่ได้รับในระดับปานกลางตามผลการวิจัย ($M=2.93$) ก็ตรงกับผลการวิจัยที่ได้ศึกษาพบว่าองค์ประกอบที่ทำให้ครู อาจารย์เกิดความไม่พึงพอใจในงานหรือเกิดความพึงพอใจในระดับน้อยขององค์ประกอบหนึ่งก็คือ รายได้และสวัสดิการนั่นเอง (คำนิ้ง นกแก้ว, 2523; อุษณีย์ พานิชย์ไพศาลกุล, 2527; นงนุช รุ่งกลิ่น, 2529; ปราณีย์ ศรีโต, 2533 กัญจนา พงษ์หา, 2534) เมื่อครูเกิดความพึงพอใจในงานในระดับน้อยหรือปานกลางเช่นนี้ก็อาจทำให้ครูเกิดความไม่กระตือรือร้น เบื่อหน่ายในการทำงานได้ ดังนั้นตัวแปรดังกล่าวจึงมีน้ำหนักการทำนายทางด้านลบต่อพฤติกรรมการสอนด้านการจูงใจของครู

ตัวแปรอื่นๆที่ไม่สนับสนุนสมมติฐานคือ ความพึงพอใจในงานด้านลักษณะงานและด้านผู้บังคับบัญชา การสอนตรงตามสาขาที่สำเร็จการศึกษาและประสบการณ์ในการสอน ผู้วิจัยมีความเห็นว่าอาจเกิดจากลักษณะนิสัยของคนไทยบางประการ เช่น การให้ความเคารพต่อผู้ที่สูงกว่าและการสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้ดี ซึ่งเป็นลักษณะหนึ่งของคนที่มีบุคลิกภาพแบบเก็บตัวและมั่นคงทางอารมณ์อันเป็นบุคลิกภาพของครู (Eysenck, 1969) อาจทำให้ความพึงพอใจในงานด้านผู้บังคับบัญชาไม่มีผลต่อพฤติกรรมการสอนของครูได้ ส่วนในด้านลักษณะงานนั้น เนื่องจากครูโดยส่วนใหญ่ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างได้เรียนมาทางสายอาชีพนี้โดยตรง และมีใจรักและชอบในงานอยู่แล้วซึ่งอาจทำให้ลักษณะของการทำงานไม่มีผลต่อพฤติกรรมการสอนของครู เพราะครูจะรู้และเคยฝึกงานการสอนก่อนที่จะจบหลักสูตรในการเรียน คนที่ไม่พึงพอใจในงานลักษณะนี้เมื่อจบการศึกษาก็จะหลีกเลี่ยงที่จะเข้ามาทำงานในสาขาวิชาที่ตนเองเรียนมา อาจทำให้ความพึงพอใจในงานด้านลักษณะงานไม่สามารถทำนายพฤติกรรมการสอนด้านการจูงใจได้ ส่วนในปัจจุบันของการสอนตรงตามสาขาที่สำเร็จการศึกษานั้น อาจเป็นเพราะครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ได้สอนตรงตามสาขาที่ตนเองสำเร็จมา มีความชำนาญในการสอนวิชานั้นๆอยู่แล้ว และอาจได้รับการฝึกอบรมเพิ่มเติมอีกด้วย ส่วนในปัจจุบันของการสอนในระดับมัธยมศึกษาเป็นการสอนที่เน้นให้นักเรียนได้ค้นคว้าด้วยตนเองเป็นส่วนใหญ่ ทำให้การเรียนการสอนมีส่วนคล้ายคลึงกับการศึกษาผู้ใหญ่ รวมทั้งในช่วงปี 2538-2540 ที่ผ่านมานี้สื่อต่างๆมีความก้าวหน้ามาก เช่น โทรทัศน์ คอมพิวเตอร์ และอินเทอร์เน็ต ซึ่งสื่อต่างๆเหล่านี้จะเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสิ่งต่างๆให้กับครูและนักเรียนเป็นอย่างสูง ทำให้ครูต้องศึกษาและนำข้อมูลที่มีอยู่ในสื่อต่างๆไปใช้ในการเรียนการสอนเพื่อให้ทันเหตุการณ์ อันอาจทำให้ประสบการณ์ในการสอนของครูที่เคยเรียนรู้จากการสอนโดยตรงในชั้นเรียนของครูที่มีระยะเวลาการสอนนานๆ กับครูที่เพิ่งเข้า

มาสอนมีประสบการณ์เท่าเทียมหรือไม่แตกต่างกันนัก อาจทำให้ปัจจัยทั้ง 2 ตัวนี้ไม่สามารถทำนายพฤติกรรมการสอนด้านการจูงใจของครูได้

2. พฤติกรรมการสอนด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน

ผลการวิจัยพบว่า สัมพันธสมมติฐานเพียงบางส่วนคือ มีปัจจัยที่สามารถทำนายพฤติกรรมการสอนด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนเพียง 4 ตัวคือ ทักษะติดต่อวิชาชีพครูด้านนักเรียน ความพึงพอใจในงานด้านผู้ร่วมงาน บุคลิกภาพด้านมั่นคงทางอารมณ์ และบุคลิกภาพด้านเก็บตัว โดยบุคลิกภาพด้านมั่นคงทางอารมณ์ มีน้ำหนักในการทำนายทางด้านลบต่อพฤติกรรมการสอนด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่าครูที่มีทัศนคติที่ดีต่อนักเรียน มีบุคลิกลักษณะที่สามารถควบคุมตนเองได้ดี ทำงานด้วยความรู้สึกพึงพอใจต่องานและผู้ร่วมงาน ย่อมมีการสร้างปฏิสัมพันธ์กับนักเรียนเพื่อให้การเรียนการสอนเป็นไปด้วยดี (Heneman III, and others, 1989; Walker, 1974; Lipka, and Sgood, 1979; สมคิด ไชยยืนบูรณ, 2510) และเมื่อครูมีทัศนคติที่ดีต่อนักเรียนแล้ว ครูก็ย่อมที่จะเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ทำความรู้จักและให้ความสนิทสนมกับนักเรียนมากขึ้น (Walker, 1974; Lipka, and Sgood, 1979) ดังนั้นครูที่มีลักษณะดังกล่าวจึงเป็นครูที่มีพฤติกรรมการสอนด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนนั่นเอง

ส่วนการที่บุคลิกภาพด้านมั่นคงทางอารมณ์มีน้ำหนักในการทำนายทางด้านลบต่อพฤติกรรมการสอนด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนนั้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่า เนื่องจากบุคลิกภาพด้านมั่นคงทางอารมณ์นั้นแสดงให้เห็นว่า ครูมีลักษณะที่มีความคิด ความรู้สึกและการกระทำที่ถูกต้องตามแบบแผน (Eysenck, 1969) ซึ่งลักษณะดังกล่าวหากมีมากเกินไปในบางครั้งก็อาจทำให้ครูเกิดความรำคาญเมื่อนักเรียนซึ่งอยู่ในช่วงวัยรุ่นกระทำกิริยาหรือพูดจาที่ครูเห็นว่าไม่ถูกต้องได้ ดังนั้นตัวแปรดังกล่าวจึงมีน้ำหนักในการทำนายทางด้านลบต่อพฤติกรรมการสอนด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน

ตัวแปรอื่นๆที่ไม่สนับสนุนสมมติฐานคือ ความพึงพอใจในงานด้านลักษณะงาน ด้านรายได้ และสวัสดิการ ด้านโอกาสในการก้าวหน้าและด้านผู้บังคับบัญชา ทักษะติดต่อวิชาชีพครูด้านสถานภาพวิชาชีพและด้านกระบวนการเรียนการสอน การสอนตรงตามสาขาที่สำเร็จการศึกษาและประสบการณ์ในการสอน ผู้วิจัยมีความเห็นว่าอาจเกิดจากการที่ผู้วิจัยศึกษาเฉพาะลงไปในพฤติกรรมการสอนด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนเท่านั้น ทำให้ตัวแปรอื่นๆไม่เข้าในสมการด้วย และอาจมีผลเนื่องมาจากบุคลิกภาพของครูในระดับมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ที่มีลักษณะเป็นแบบเก็บตัวและมั่นคงทางอารมณ์นั้นทำให้ครูเป็นผู้ที่มีลักษณะยึดถือมาตรฐานและจรรยาบรรณของสังคม มีอารมณ์เยือกเย็น มีความรับผิดชอบสูง (Eysenck, 1969) ทำให้ความพึงพอใจในงานและทัศนคติด้านอื่นๆ ที่ไม่

เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียนไม่มีผลต่อพฤติกรรมการสอนด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนตามผลการวิจัยที่ได้ออกมา ส่วนปัจจัยการสอนตรงตามสาขาที่สำเร็จการศึกษาและประสบการณ์ในการสอนของครูที่ไม่สามารถทำนายพฤติกรรมการสอนด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนได้นั้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่า เนื่องจากในปัจจุบันทางการศึกษาได้ปรับเปลี่ยนหลักสูตรการสอนเพื่อที่จะให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมากขึ้น ดังนั้นการเรียนการสอนในห้องเรียนก็จะแตกต่างออกไปจากในสมัยก่อนที่ครูเป็นศูนย์กลาง ครูไม่อาจจะสอนมานานหรือเพิ่งสอนต่างก็ต้องปรับเปลี่ยนแนวทางการสอนเพื่อสนองของหลักสูตรการให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียนทั้งสิ้น ดังนั้นปัจจัยทั้ง 2 จึงไม่สามารถทำนายพฤติกรรมการสอนด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนได้

3. ภูมิหลังของครู

ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีภูมิหลังแตกต่างกันมีความแตกต่างกันในตัวแปรต่างๆ สันนิษฐานสมมติฐานเพียงส่วนหนึ่งคือ

1.1 ความพึงพอใจในงาน ครูที่สอนอยู่ในโรงเรียนเอกชนและรัฐบาลมีคะแนนความพึงพอใจในงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยครูที่สอนอยู่ในโรงเรียนเอกชนมีคะแนนความพึงพอใจในงานสูงกว่าครูที่สอนอยู่ในโรงเรียนรัฐบาล ซึ่งผลการวิจัยที่ได้ในตัวแปรของประเภทโรงเรียนมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วาลล (Valez, 1972) และปราณี ศรีใส (2533) ที่พบว่าครูและอาจารย์ที่ทำงานในโรงเรียนและมหาวิทยาลัยเอกชนมีความพึงพอใจในงานสูงกว่าครูและอาจารย์ที่ทำงานอยู่ในโรงเรียนและมหาวิทยาลัยของรัฐ แต่จากการสุ่มตัวอย่างของผู้วิจัยทำให้พบว่าโรงเรียนเอกชนที่มีการสอนในระดับมัธยมศึกษาตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ในกรุงเทพมหานครนั้น โดยส่วนใหญ่จะเป็นโรงเรียนฝรั่งและโรงเรียนที่มีชื่อเสียงเก่าแก่ อาจเรียกได้ว่าเป็นโรงเรียนที่จัดอยู่ในระดับสูงของกรุงเทพมหานคร จึงอาจทำให้ผลการวิจัยที่ได้มีความแตกต่างกับโรงเรียนรัฐบาลมาก

ส่วนในตัวแปรเพศผลที่ได้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อุษณีย์ พานิชย์ไพศาลกุล (2527) และ อีระพงศ์ จุยมณี (2532) ที่ได้ผลว่าเพศไม่มีผลต่อความพึงพอใจในงาน แต่ขัดแย้งกับงานวิจัยของ วิคตอร์ม (Vickstorm, 1971) ที่พบว่าเพศมีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบของสิ่งที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในงานของครูอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า อาจเป็นสาเหตุมาจากการที่วิชาชีพครูในประเทศไทยครูส่วนใหญ่จะเป็นเพศหญิงโดยเฉพาะครูในโรงเรียนทั้งในระดับประถมและมัธยม ในขณะที่งานของวิคตอร์มนั้นกลุ่มตัวอย่างที่นำมาศึกษาเป็นครูในโรงเรียนมัธยมและวิทยาลัย ส่วนงานของ อุษณีย์ พานิชย์ไพศาลกุล และ อีระพงศ์ จุยมณี นั้นศึกษากับครูโรงเรียนมัธยมเท่านั้นซึ่งอาจทำให้เกิดความแตกต่างกันในกลุ่มตัวอย่างได้ ส่วนตัวแปรอายุนั้นผลที่ได้ขัดแย้งกับผลการวิจัยที่มีผู้ได้ทำเอาไว้คือ วิคตอร์ม (Vickstorm, 1971) และ คิวตูกัว (Quitugua, 1975) ที่ศึกษาพบว่าอายุมีผลต่อระดับ

ความพึงพอใจในงาน ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่างานวิจัยของทั้งวิศตอรัมและคิวดูทัวนั้นเป็นงานวิจัยของต่างประเทศ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างอาจมีความแตกต่างกันทางด้านวัฒนธรรม ความคิดและค่านิยมต่างๆ และในประเทศไทยนั้นผู้ที่มาเป็นครูโดยส่วนใหญ่มักจะมีรายได้เสริม เช่น การสอนพิเศษ และยังได้รับการยกย่องในสังคม ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่าครูของไทยจึงมักมีความพอใจในงานที่ตนเองทำอยู่ โดยไม่เลือกกลุ่มอายุ ส่วนตัวแปรระดับการศึกษาผลที่ได้สอดคล้องกับงานของคานิง นกแก้ว (2523) ที่พบว่าวุฒิทางการศึกษาไม่มีผลต่อความพึงพอใจในงาน ตัวแปรประสบการณ์ในการสอนนั้นได้มีผู้ศึกษาเอาไว้คือ คานิง นกแก้ว (2523) อุษณีย์ พานิชย์ไพศาลกุล (2527) และธีระพงศ์ จุยมณี (2532) ผลจากการศึกษาพบว่าประสบการณ์ในการสอนไม่มีผลต่อความพึงพอใจในงานโดยส่วนรวม แต่จะมีผลต่อองค์ประกอบย่อยบางองค์ประกอบเท่านั้น ดังนั้นผลที่ได้จึงมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยในครั้งนี้ ส่วนตัวแปรขนาดของโรงเรียนนั้นผลที่ได้ขัดแย้งกับผลที่ธีระพงศ์ จุยมณี (2532) ได้ศึกษาไว้ ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่าเป็นผลเนื่องมาจากการงานของธีระพงศ์ จุยมณี นั้นศึกษากับครูในจังหวัดสงขลา ส่วนงานของผู้วิจัยศึกษากับครูในกรุงเทพมหานคร ขนาดของโรงเรียนในต่างจังหวัดจึงมีผลต่อครูมากกว่าครูในกรุงเทพมหานคร เพราะในต่างจังหวัดโดยส่วนใหญ่โรงเรียนมัธยมที่เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่หรือใหญ่พิเศษมักเป็นโรงเรียนประจำจังหวัด หรือโรงเรียนที่เก่าแก่และมีชื่อเสียงของจังหวัด ส่วนในกรุงเทพมหานครนั้นโรงเรียนที่มีชื่อเสียงอาจเป็นแค่โรงเรียนขนาดกลางก็ได้ ดังนั้นผลการวิจัยที่ได้จึงแตกต่างกัน ส่วนในตัวแปรการสอนตรงตามสาขาที่สำเร็จการศึกษา สถานภาพสมรสและหมวดวิชาที่สอน ยังไม่มีผู้ศึกษาไว้ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าการที่ความพึงพอใจในงานของครูที่มีปัจจัยต่างๆ เหล่านี้ไม่แตกต่างกัน เพราะในการวิจัยครั้งนี้ครูที่ทำการศึกษาโดยส่วนใหญ่เป็นครูที่ได้ทำการสอนตรงตามสาขาที่สำเร็จมาจึงไม่มีความแตกต่างกันในกลุ่มตัวอย่าง และเมื่อครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างได้สอนตรงตามสาขาที่สำเร็จมา ความพึงพอใจในงานของครูที่สอนต่างหมวดวิชานั้นก็ไม่น่าที่จะแตกต่างกันไปด้วย

1.2 ทศนคติต่อวิชาชีพครู ครูที่มีการศึกษาในระดับปริญญาโทมีคะแนนทศนคติต่อวิชาชีพครูสูงกว่าครูที่มีการศึกษาในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งผลการวิจัยที่ได้ในตัวแปรของระดับการศึกษามีความสอดคล้องกับงานวิจัยของเคย์มีและร็อคชิโอ (Keamey and Rocchio, 1955) ที่พบว่าระดับการศึกษามีผลต่อทศนคติต่อวิชาชีพครู และสอดคล้องกับลักษณะของทศนคติที่ผู้วิจัยได้ศึกษาไว้ว่า ทศนคติของบุคคลเกิดจากการเรียนรู้หรือประสบการณ์ของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ถ้าจะพิจารณาจากระดับการศึกษาของครูก็จะเห็นได้ว่าครูที่ศึกษาจนจบปริญญาโทและยังทำการสอนอยู่ในโรงเรียนแสดงให้เห็นถึงว่าครูนั้นได้รับประสบการณ์ที่ดีจากวิชาชีพครูและมีทศนคติที่ดีต่อวิชาชีพนั่นเอง

ส่วนตัวแปรเพศ การสอนตรงตามสาขาที่สำเร็จการศึกษา ประเภทของโรงเรียน สถานภาพสมรส อายุ ประสบการณ์ในการสอน ขนาดของโรงเรียนและหมวดวิชาที่สอน ได้ผลสอดคล้องกับการ

ศึกษาของ รอคชิโอและเคียร์นีย์ (Rocchio and Kearney, 1955) วอนด์ท์ (Wandt, 1952) และบุญกอบ เกตะวันดี (2505) ที่พบว่าตัวแปรต่างๆ นั้นไม่มีผลกับทัศนคติต่อวิชาชีพครู

1.3 บุคลิกภาพ พบว่าครูที่มีเพศ การสอนตรงตามสาขาที่สำเร็จการศึกษา ประเภทของโรงเรียน สถานภาพสมรส อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการสอน ขนาดของโรงเรียนและหมวดวิชาที่สอนแตกต่างกัน มีคะแนนบุคลิกภาพทั้งในด้านแสดงตัว-เก็บตัวและด้านหัวใจ-มั่นคงทางอารมณ์ ไม่แตกต่างกัน สรุปได้ว่าครูระดับมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร มีลักษณะบุคลิกภาพแบบเก็บตัวและมั่นคงทางอารมณ์ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสมทรง สุวรรณเลิศและคณะ (2512) ที่พบว่าคนไทยส่วนใหญ่มีลักษณะเก็บตัวนั่นเอง บุคลิกภาพของครูในระดับมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ที่มีลักษณะเป็นแบบเก็บตัวและมั่นคงทางอารมณ์นั้นแสดงให้เห็นว่า ครูมีลักษณะยอมรับตาม ควบคุมตนเองได้ดี รักสงบ มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยในชีวิต ยึดถือมาตรฐานและจรรยาบรรณของสังคม ชอบอ่านและค้นคว้า มีอารมณ์เยือกเย็นและสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้ดี ซึ่งนับเป็นลักษณะที่ดีของครู เพราะครูเป็นผู้อบรมสั่งสอนเยาวชนของชาติและเป็นต้นแบบของนักเรียนและคนในสังคม

1.4 พฤติกรรมการสอนด้านการจูงใจ ครูที่สอนในหมวดวิชาวิทยาศาสตร์มีพฤติกรรมการสอนด้านการจูงใจสูงกว่าครูที่สอนในหมวดวิชาคณิตศาสตร์ หมวดภาษาต่างประเทศและหมวดสังคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่าเมื่อพิจารณาลักษณะวิชาทั้ง 4 หมวดแล้ว จะเห็นได้ว่ามีความแตกต่างกันอยู่อย่างหนึ่งคือ ในวิชาคณิตศาสตร์ ภาษาต่างประเทศและสังคม นั้นเป็นวิชาที่ต้องอาศัยการท่องจำเป็นอย่างมาก ส่วนในวิชาวิทยาศาสตร์นั้นจะมีการทำการทดลองและอภิปรายสรุปผลในเนื้อหาวิชามากกว่าอีก 3 วิชา จึงทำให้ครูสามารถใช้เทคนิคและกระบวนการสอนต่างๆ ได้มากกว่าวิชาที่ต้องอธิบายและท่องจำนั่นเอง ส่วนในปัจจัยอื่นๆ คือครูที่มีความแตกต่างกันด้านเพศ การสอนตรงตามสาขาที่สำเร็จการศึกษา ประเภทของโรงเรียน สถานภาพสมรส อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการสอน และขนาดของโรงเรียนที่สอน ไม่พบความแตกต่างของพฤติกรรมการสอนด้านการจูงใจ

1.5 พฤติกรรมการสอนด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน ไม่พบความแตกต่างของพฤติกรรมการสอนด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียนในครูที่มีเพศ การสอนตรงตามสาขาที่สำเร็จการศึกษา ประเภทของโรงเรียน สถานภาพสมรส อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการสอน ขนาดของโรงเรียนและหมวดวิชาที่สอนแตกต่างกัน